

הדין והדיין

פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

The Law and Its Decisor

Rabbinical Court Decisions in Family Matters

גיליון מס' 11 שבט תשס"ו, פברואר 2006

מערכת הדין והדיין

יו"ר מערכת: ד"ר רות הלפרין-קדרי, עו"ד סוזן ווייס
עורך ראשי: ד"ר עמיחי רדזינר
עורכת: עו"ד בת-שבע שרמן
חברי המערכת: עו"ד רוברט ליכט-פטרן, עו"ד עדי שניט
עו"ד אפרת מאירי
מנהלת ומפיקה: עו"ד עטרה קניגסברג
רכזת הפצה: יפעת מלטר-חורש
רכזות המערכת: עדי קפלן, יפעת מלטר-חורש
עיצוב וביצוע גרפי: הסטודיו של מיכל

כתובת המערכת:

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן
הפקולטה למשפטים אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900
טל. 03-5318895, פקס. 03-7360499
E-mail: rackmanc@mail.biu.ac.il

סימני הבאת פסקי הדין:

פסק דין מלא:

תקציר:

פסק הדין בחלקו:

ראשי תיבות:

לכו"ע - לכולי עלמא	זזה"ז - בזמן הזה
לפי"ז - לפי זה	בע"כ - בעל כורחו/ה
עו"ס - עובדת סוציאלית	ג"פ - גט פיטורין
פו"ר - פריה ורביה	דמו"י - דת משה וישראל
פרש"י - פירוש רש"י	דר"ת - דרבינו תם
צ"ב - צאן ברזל	זמ"ז - זה מזו
שאל"כ - שאם לא כן	חדר"ג - חרם דרבינו גרשום
שכ"ו - שאר כסות ועונות	טו"ר - טוען/ת רבני/ת
שלו"ב - שלום בית	טו"מ - טענות ומענות
	כ"ש - כל שכך

אין במובא כאן משום תחליף ליעוץ משפטי

כל הזכויות שמורות
ISSN 1565-4176

תוכן העניינים

- עילות גירושין _____ 3
- מאבקי סמכות _____ 6
- צווי הגבלה _____ 8
- פיצויים _____ 8

דבר הוצאת

בגליון זה אנו חונכים מדור חדש ושמו 'פיצויים'. במדור זה יובאו פסקי דין בהם נידון נושא התשלום לאחד מבני הזוג, מעבר לתשלום החיובים על פי דין. בעבר היה נפוץ למדי הנוהג לפיו בית הדין פוסק לאשה פיצויים בעת הגירושין, אולם במשך השנים הלך ופחת השימוש במנהג זה, מסיבות שונות (ראו: ז' ורהפטיג, "הנוהג של פיצויי גירושין וחוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973", סיני צח (תשמ"ו), נז-ז). לאחרונה נידון שוב עניין זה בהרחבה בפסק דין של בית הדין הגדול אשר פורסם באינטרנט (<http://rbc.gov.il/judgements/docs/51.doc>). הרב אברהם שרמן מציג שם שלושה סוגים של פיצוי גירושין: 1. "פיצויים הקשורים לבצוע הגירושין", כלומר פיצויים הניתנים לאשה, כדי להביאה להסכים לקבל את הגט במקרה בו אין היא חייבת לקבלו, אולם הבעל מעוניין בגירושין. 2. "פיצויים הקשורים לתחום הממוני רכושני", מעין פיצוי על השקעתה של האשה בבית ועל העובדה שהרכוש עובר לרשותו של הבעל. 3. "פיצויים הקשורים בירידת ערך שער המטבע הרשומה בכתובה" (ראו, למשל: אוסף פסקי דין של הרבנות הראשית לא"י (אוסף ורהפטיג א'), עמוד עח). דעת הרוב בפס"ד זה היתה שיש לתת רק פיצויים מן הסוג הראשון ולא מן הסוג השני, למרות שבעבר נהגו לתת גם פיצויים כאלה. דעת המיעוט היתה שיש עדיין מקום לתת גם פיצויים מן הסוג השני. במדור החדש אנו מביאים שני פסקי דין (מס' 8 ומס' 9) הדנים במתן פיצויים לאשה, פיצויים מן הסוג השני והשלישי. פסק הדין השלישי במדור זה (מס' 10) עוסק במקרה של מתן פיצוי לבעל, פיצוי המקביל לסוג הראשון, כלומר תשלום לבעל עבור הסכמתו לתת את הגט, במקרה בו ביה"ד פסק כי אין הוא חייב בכך. זהו מקרה קשה למדי וכנגד הפסיקה במקרה זה הוגשה עתירה לבג"ץ, בה ניתן ביניים צו-ביניים ועדיין לא ניתנה הכרעה (בג"ץ 2609/05). כמו כן, ברצוננו להפנות את תשומת לב הקוראים לפס"ד מס' 5, בו קובע בית הדין כי יש לו סמכות לדון מכוח כריכה בתביעת רכוש של הבעל, למרות שתביעה מקבילה של האשה הוגשה עוד קודם לבית המשפט. בפסק דינו בוחן בית הדין בצורה מעניינת את כנותה של הכריכה ואת כנותה של תביעת הגירושין במקרה בו טוען הבעל כי אילו יאלץ לשלם את הכתובה לא ירצה להתגרש.

קריאה מועילה,
ד"ר עמיחי רדזינר
עורך ראשי

עילות אירוסין

1. דחיית תביעה לשלום בית כאשר ברור שאין לכך סיכוי וכי התביעה הוגשה רק כדי להרוויח זמן.

בית הדין הרבני האזורי חיפה:

הרב **מנחם חשאי** - אב"ד
הרב **דוד כהן** - דיין
הרב **מאיר פרימן** - דיין

העובדות:

בני הזוג נישאו לפני 25 שנה ולהם שלושה ילדים בגירים. הבעל הגיש תביעה לגירושין וכמעט שנה מאוחר יותר הגישה האשה תביעה לשלום בית. לטענת הבעל הם חיים זמן רב בחדרים נפרדים והאשה מסרבת לקיים יחסי אישות, מקללת אותו וממרת את חייו. לדבריו, הוא מקיים יחסי אישות עם אשה אחרת. מנגד, האשה טוענת כי טענות הבעל הן שקר. הם חיים בחדרים נפרדים בשל סיבות בריאותיות והבעל הוא זה שפוגע בה (כולל במכות) ובוודאי בה. למרות זאת, היא מבקשת שלום בית. בני הזוג קבלו בקניין כי הבנים יעידו.

נפסק:

מעדויות הבנים עולה כי טענות הבעל מוצדקות וכי החיים בבית בלתי נסבלים. לדעתם, אין מקום לשלום בית ואמם מסרבת להתגרש רק בשל העובדה כי אין מי שיפרנס אותה. מעבר לכל, תביעת האשה איננה כנה משום שבמהלך הדיונים הסתבר כי בני הזוג מנהלים מו"מ על מנת להגיע להסכם גירושין, אולם שבוע מאוחר יותר הגישה האשה את תביעתה לשלום בית. מסתבר כי היא מנסה למשוך זמן כדי לנהל במקביל התדיינות משפטית על הרכוש בביהמ"ש, מתוך תקווה כי שם תשיג תוצאות טובות יותר מאשר בהסכם הגירושין, ולכן הפסיקה את המו"מ על ההסכם. חיזוק למסקנה זו ניתן לקבל מן העובדה כי היא סרבה להגיע לפגישות עם עובדת סוציאלית, ומסרה כי היא מעדיפה את ההתדיינות המשפטית.

"לאור האמור נראה הואיל והחיים בביתם של הצדדים הם בלתי נסבלים עד כדי כך שהבנים נאלצו לעזוב את הבית עקב מריבות וצעקות בלתי פוסקות ויש שנאה ביניהם והאשה מקללת את בעלה והם גרים בנפרד באותו בית תקופה ארוכה הצדדים חייבים להתגרש זה מזה בגט. לאור כך אנו פוסקים:
א. הצדדים חייבים להתגרש.
ב. לפתוח תיק לסידור גט."

תיק מס': 050562289-13-1-1
ניתן ביום א' כסלו תשס"ה (14.11.04)
הופיעו: עו"ד סילמן ניצן (לאשה)
עו"ד ישראל כהנא ועו"ד שלומית בירן-אורבך (לבעל)

2. חיוב בעל, שהצהיר כי הוא מחזיק בגט כקלף מיקוח, במתן גט.

בית הדין הרבני האזורי תל-אביב:

הרב **נחום פרובר** - אב"ד
הרב **יוסף גולדברג** - דיין
הרב **שלום ביבי** - דיין

נפסק:

הצדדים נשואים זל"ז כ-9 שנים ולהם 2 בנות.

הצדדים מתגוררים בנפרד כשנתיים עקב עזיבת האשה את הדירה שבה התגוררו הצדדים.

לפני ביה"ד עומדת תביעת האשה לגירושין. בדיון שהתקיים בנוכחות הצדדים וב"כ האשה חזרה האשה על תביעתה לגירושין וטענה, שהיתה אלימות בבית והבעל היה שובר דברים, והיא ברוחה מהבית. כמו"כ טוענת, שעד היום יש לה הטרדות ואיומים מבעלה.

הבעל מכחיש שהיתה אלימות מצידו, ורק טוען ששבר צלחת.

לגופה של התביעה טוען הבעל "הכל נגמר בינינו זה בטוח מבחינתי, אני לא צריך אשה שבוגדת בי וכו' האשה שלי בגדה בי וכו' כבר שנה אני מבין שצריך להתגרש הכל נשרף בינינו זה ברור". כמו"כ אמר הבעל לביה"ד "אני מחזיק את הגט כקלף".

כמו"כ האשה האשימה את הבעל שיש לו קשר עם אשה אחרת והבעל אמר לביה"ד

שאכן ישן בדירת אותה אשה 3 חודשים, אלא שלטענתו זאת ידידה שמכיר אותה 15 שנה ולא היה לו קשר אינטימי איתה.

כמו"כ הבעל אמר לביה"ד שעישן סמים במשך 20 שנה לטענתו סמים קלים אלא שכיום הוא נקי מסמים.

ביה"ד מבהיר בזה כדלהלן:

כל התביעות ההדדיות שבין הצדדים נמצאים בביהמ"ש לע"מ, לפנינו לא עומד אלא נושא תביעת הגירושין של האשה.

מתוך הדברים שנשמעו לפני ביה"ד עולה שהן האשה תובעת גרושין והן הבעל לא מעוניין באשה, וכפי שטען לפני ביה"ד שהכל נגמר ביניהם והכל נשרף ביניהם, כמו"כ טענת הבעל שיש לו תחושה שאשתו בוגדת בו (על אף שאין הוא נאמן) מוכיחה ג"כ שאין הבעל מעוניין באשה.

כל הסיבה שהבעל מעכב את הגרושין נובעת מרצונו להחזיק את הגט כקלף וכפי שאמר לביה"ד, ומאחר שהצדדים כבר בנפרד כשנתיים אין לאפשר לבעל להמשיך ולעגן את האשה על חנם ויש לחייבו בגט, וכפי שמובא ברבינו ירוחם ספר מישרים חלק שמיני נתיב כ"ג.

לאור הנ"ל מחליט ביה"ד כדלהלן: מחייבים את הבעל לתת גט פטורין כדמו"ל לאשתו.

תיק מס' 025078924-21-1-1
ניתן ביום י"ח טבת תשס"ה (30.12.04)
הופיעו: עו"ד מרדכי גדרון (לאשה)

3. חיוב הבעל בגט בשל מאיסות ברורה, בשל אלימות, בשל נכות ובשל העובדה כי ברור שאינו רוצה לחיות עם האשה.

בית הדין הרבני האזורי תל אביב:

הרב משה קולר - אב"ד
הרב יצחק אלמליח - דיין
הרב הלוי אבירן יצחק - דיין

העובדות:

בני הזוג נישאו בשנת 1983, להם חמישה ילדים, מתוכם שלושה קטינים. תביעת הגירושין מתנהלת בבית הדין כארבע שנים. האשה טענה לאלימות פיזית ומילולית מצד הבעל, התנהגות אשר גרמה לה לברוח עם ילדיה שלוש פעמים לפחות למעון לנשים מוכות ולהתגורר שם, שעה שהבעל התגורר בדירת המגורים המשותפת. האשה טענה כי הבעל איים עליה בסכין שירצחנה ולפיכך ברח מהבית. לפני כחמש שנים חלה הבעל ומצבו התדרדר עד שהפך לתלותי ומרותק לכסא גלגלים. גם יציבותו הנפשית התערערה והתנהגותו הפכה בלתי נסבלת מחמת מחלתו. אין לאשה דרישות ממוניות והיא מוכנה אף לוותר על זכויותיה בדירת המגורים המשותפת.

התקיימו שני דיונים בנוכחות הבעל והאשה. הבעל לא הכחיש כלל אף אחת מטענות האשה. לבד משני דיונים אלו לא הופיע יותר בפני בית הדין. לשני דיונים אחרים שלח את בנו, שבידו יפוי כוח כללי לטיפול בענייני האב. בהופעתו מסר הבן בשם אביו כי הוא מסכים להתגרש בתנאי שהדירה המשותפת תרשם כולה על שמו. בהופעתו השנייה התחייב להביא את אביו לשיבה הבאה לגירושין ללא תנאי. לבד מאלו נקבעו למעלה מעשרה דיונים, והוצאו כשבעה צווי הבאה. אף על פי כן, נמנע הבעל באופן עקבי ושיטתי מלהופיע בבית הדין. בית הדין הרבני קבע כי הבעל מנצל את עובדת היותו נכה וחולה במצב כה קשה, שמחמת כן, אין המשטרה מבצעת נגדו פקודת מעצר וכי בנסיבות אלו חיובו של הבעל בגט ברור.

✂ נפסק:

בית הדין מחלק את טענותיה של האשה כלפי הבעל לארבע: 1. טענת "מאיס עלי".

2. אלימות 3. מחלת הבעל. 4. טענתה כי ברור שגם הבעל אינו רוצה בה. בית הדין הרבני מתייחס לכל אחת מהטענות וקובע כי:

1. טענת האשה שהבעל מאוס עליה, היא מבוררת בהחלט. בריחתה כשלעצמה מורה שמבחינתה כלו כל הקיצין. על אחת כמה וכמה כאשר היא בורחת עם ילדיה למעון לנשים מוכות, שהמעון עצמו לא היה מקבלה ללא סיבה ברורה. בית הדין מציין כי במצב כגון זה, יש לצוות על גירושין, ורבים מאוד הם הפוסקים שהורו אף לחייב בגט. 2. אלימות הבעל מסכנת את חיי אשתו. במצב עניינים שכזה יש לצוות עליו דווקא שיעזוב הוא את דירת המגורים. 3. הבעל נכה בשתי רגליו וחולה מאוד בליבו. בית הדין מביא את פסיקת הרמ"א, כי מי שנקטעו שתי רגליו כופין אותו להוציא, ואף שרבים חולקים, מכל מקום אפשר שאף הם יודו שיש לחייבו ועל כל פנים לצוותו, ובפרט שכתוצאה ממצב בריאותו נוקט באלימות מילולית ופיזית והחיים לצידו בלתי נסבלים.

4. הן מהופעותיו של הבעל בבית הדין, והן מהיעדרותו, ברור כי הבעל אינו מעוניין כלל באשה. חובת הפיוס היא על הבעל, והלה לא עשה דבר. במצב בו בני זוג מורדים זה על זה, כופין אותם להתגרש. בית הדין הרבני מוסיף כי כעשרים ישיבות נקבעו לדיון, מתוכן הופיע הבעל לשתים בלבד. כעשרה צווי הבאה הוציא בית הדין והבעל מפגין התעלמות מוחלטת. עוד קבע, כי הבעל מתעתע בכל, ומעל כולם באשה, באכזריות נוראה. לאור כל האמור פוסק בית הדין:

הבעל מצווה וחייב לגרש את האישה. במידה והבעל יעמוד במריו, בית הדין יחיל עליו: 1. את ההוראות האמורות בחוק כפיית ציות ודרכי דיון. 2. את ההוראות האמורות בחוק קיום פסקי דין של גירושין. 3. יחייבו במזונות האשה המעוכבת מחמתו. 4. יחייבו בכתובה. 5. יחייבו בפיצויים. 6. יחייבו בהוצאות משפט על כל שלביו. 7. בית הדין ינקוט בנוסף לאמור בכל האמצעים החוקיים העומדים לרשותו.

תיק מס' 059096800-21-1

ניתן ביום ו' אדר ב תשס"ה (17.3.05)
הופיעו: עו"ד נתלי אוחנה-עברי (לאשה)

פסק דין זה רלוונטי גם למדור צווי הגבלה

4. חיוב אשה בגט לאחר חזרתה מהסכם גירושין וחיוב הבעל בסכום המזונות שנקבע בפסק דין שקדם להסכם.

בית הדין הרבני האזורי תל-אביב:

הרב אברהם שינפלד - אב"ד
הרב אברהם ריגר - דיין
הרב דב דומב - דיין

העובדות:

בני הזוג נשואים כ-17 שנים וב-6 השנים האחרונות חיים בנפרד זה מזו. בין בני הזוג התנהלו הליכים במשך שנים, כאשר האשה הגישה תביעה לגירושין ולאחר מכן האיש הגיש תביעה לגירושין, וניתנו פסקי דין בעניין מזונות הילדים הקטינים והאשה. כבר בשנת 1995 היתה התרשמות של העובדת הסוציאלית שאין סיכוי לשיקום הנישואין. שני בני הזוג היו למעשה מעוניינים בגירושין ובית הדין הרבני הורה להם לנהל משא ומתן כבר לפני למעלה מ-5 שנים אלא שהם לא הצליחו להגיע להסכמה בעניינים הרכשיים, בעיקר בנושא גובה המזונות של הילדים לאחר הגירושין. האיש מכר את הדירה, לטענתו בשל קשיים כלכליים, האשה קיבלה את חלקה בדירה, ומחלקו של האיש הופחתו חובותיו לאשה והיתרה עוקלה להבטחת המזונות, והאשה והילדים נותרו ללא קורת גג מסודרת, מה שהחריף את הסכסוך בין בני הזוג. בין בני הזוג היתה מחלוקת לעניין הכנסותיו של האיש. לאחר מכן חזרה בה האשה מרצונה להתגרש וביקשה שלום בית, ולטענתה האיש נהג לחזור הביתה ולקיים עימה יחסי אישות מדי פעם. לאחר מכן נחתם בין בני הזוג הסכם שלום בית ולחילופין גירושין שאושר על ידי בית הדין הרבני בשנת תשס"ד. לא עברו יומיים מאישור ההסכם והאשה הגישה בקשה דחופה לביטולו של ההסכם ולהשאת העיקול על כספי האיש על כנו, שכן לטענתה האיש הבהיר לה כי אינו מתכוון לחזור לשלום בית, וכי חתמה על ההסכם רק לאור הלחץ שהפעילו עליה עורכי הדין, מבלי שיובטחו המזונות והמדור של הילדים. בית הדין הרבני נעתר לבקשתה. שלום הבית החזיק מעמד תקופה קצרה בלבד ובני הזוג שוב נפרדו ובינתיים ניהלו משא ומתן לגירושין והכניסו תיקונים

בהסכם וההסכם המתקוקן אושר על ידי בית הדין הרבני בתשס"ה. לאחר מכן נקבעו שני מועדים לסידור גט. למועד הראשון לא הגיעה האשה כלל ואילו במועד השני הודיעה האשה שאינה מסכימה להתגרש בתנאים שהוסכמו בהסכם הגירושין והיא מבקשת לשנותם. במהלך הדיון הודיעה האשה כי היא חוזרת בה מהסכמתה להתגרש, כי היתה בסערת רגשות בשל המאהבת של האיש, והיא רוצה את האיש ושלוש בית. מנגד טענה ב"כ האיש כי כל פעם האשה דורשת עוד ועוד ואין לכך כל סוף. בתום הדיון הסכימו בני הזוג על סיכומים בכתב לגבי נושא הגירושין. ב"כ האיש בסיכומים טענה לחיוב האשה בגט לאור השתלשלות הדיונים ב-10 השנים האחרונות וכן לחיובים כספיים כנגד האשה בעקבות סירובה להתגרש. ב"כ האשה טען בפתח סיכומיו במפתיע כי האיש אינו עומד בחיוביו על פי הסכם הגירושין החדש, טענה שהיא למעשה טענה הפוכה מזו שנטענה על ידיו, בעת הדיון בבית הדין, במסגרתו טען כי אין לו כל טענות להסכם הגירושין, אלא שבעת סידור הגט היה ויכוח בין בני הזוג בו האשה טענה כי האיש עזב ונטש אותה ועל כן היא טענה שהיא התחרטה ואינה רוצה להתגרש אלא מבקשת שלום בית.

נפסק:

האשה וב"כ חייבים להבין שאי אפשר לדרוש מהצד השני לעמוד בכל חיוביו בהסכם ואילו הם יהיו משוחררים ממנו. ברור שכל סעיפי ההסכם הם הסדר גירושין כולל ואם האשה מתחמקת וחוזרת בה מסידור הגט, כיצד אפשר לדרוש מהבעל לעמוד בכל חיוביו שהסכים להם רק על דעת שסוף סוף יוכל להתגרש? מי שמנסה "לתפוס 2 ציפורים במכה אחת" היא האשה ולא הבעל.

בית הדין הרבני אינו מאמין לאשה שהיא מבקשת שלום בית לאור התנהגותה של האשה לאורך ההליכים השונים. לאשה היתה הזדמנות פז לשלום בית עם "אהוב ליבה" – לטענתה – אולם היא ביטלה את חתימתה כעבור 48 שעות לאחר שחתמה על הסכם שלום הבית. האם האשה סבורה שניתן לשטות בכל העולם כל הזמן?

לאחר עיון בטענות בני הזוג ובכל החומר שבתיק-אין מנוס מחיוב האשה בגירושין. בני הזוג חיים בנפרד קרוב ל-6 שנים עם הפסקות ביניים קצרות בהם ניסו לחזור ול"ז ללא הצלחה ואין ספק שלאשה יש

חלק לא מבוטל בפירוד זה.

אין ספק ששני בני הזוג עשו שגיאות רבות במהלך הנישואין ושניהם סבלו וסובלים מכך הרבה, ובמיוחד סובלים הילדים הקטנים. גם המצב הבלתי ברור שנוצר במהלך 6 השנים האחרונות, רק הוסיף לסבלם ולקושי שלהם להתמודד עם פירוק המשפחה, שקיימת רק על הנייר. הסכם הגירושין שנחתם בין בני הזוג הוא יותר מסביר בנסיבות של בני הזוג ובתנאי המשק כיום. האשה יוצאת מהנישואין גם עם 50,000 דולר שקיבלה ממכירת הדירה, שרובה ככולה פרי עמלו של הבעל. בעוד חלקו של הבעל שהגיע לידיו נשחק מאד בעקבות כל הקיזוזים שנעשו. הבעל אף היה מוכן לשנות מעט את ההסכם לבקשת האשה במעמד סידור הגט, אולם האשה הודיעה להפתעת כולם כי היא רוצה שלום בית. יש ממש בטענת הבעל כי האשה נוקטת ב"זיג זג" על מנת לשפר כל פעם את תנאי הגירושין והוא אינו חייב לסבול זאת ללא סוף.

לבסוף, אין כל ממש בטענות האשה שהיא רוצה את הבעל ואין ספק כי היא רוצה להתגרש לא פחות מהבעל אלא שלפני כן היא רוצה לנשל אותו ממעט הרכוש שעוד נשאר לו.

בתנאים האלו כאשר ברור שהאשה מסרבת לקבל גט מחמת תביעת רכוש שאינו מגיע לה על פי דין, דין מורדת יש לה, ובמורדת פסק הרמ"א שמתירים לבעל לישא אשה אחרת על אשתו. וכן כששני בני הזוג לא רוצים אחד את השני והבעל מסרב ליתן גט, כופין אותו לגרש והאשה מפסידה את תוספת הכתובה וכל שנתן לה משלו. ובכגון זה שניהם מורדים אחד על השני ואין אנו צריכים להכרזה והתראה הנעשים במורדת. וכשם שהבעל אינו יכול לעגן את אשתו, כך אין האשה יכולה לעגן את הבעל, וכופין אותה להתגרש או מתירין לו לשאת אשה אחרת על אשתו.

לאור האמור לעיל בית הדין פוסק: א. חיוב האשה להתגרש ולקבל את גיטה מבעלה.

ב. אם האשה לא תופיע לסידור הגט ו/או תסרב לקבל גט רשאי הבעל להשליש בביה"ד את הגט ואת הסכום הנומינלי של 'עיקר כתובה' והוא יהיה פטור מכל חיוביו כלפי האשה.

ג. עד למועד סידור הגט ישלם הבעל למזונות הילדים והשלמת מזונות האשה ומדורם לפי פסק הדין הקודם סך 3,200 ש"ח לחודש ואין לגבות ממנו את המזונות שנקבעו בהסכם הגירושין שאושר על ידי בית הדין הרבני. כל סכום עודף

ששילם הבעל לפי הסכם הגירושין מיום אישור ההסכם ואילך יקוזז מחיובו לפי פסק הדין.

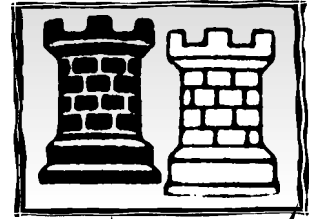
ד. במידה והאשה לא תופיע לסידור הגט ו/או תסרב לקבל את הגט ולאחר השלשת הגט על ידי הבעל יופחת מאותו יום ואילך חלקה של האשה מפסק הדין למזונות הנ"ל והבעל ישלם מאותו יום למזונות הילדים סכום של 2,800 ש"ח לחודש בלבד.

את יתר צרכי הילדים מחייבים את האשה לשלם מן הכספים שקיבלה ממכירת הדירה של בני הזוג. כמו כן ידון ביה"ד בבקשת הבעל לכופף את סידור הגט על האשה באמצעות הסנקציות בחוק בתי הדין הרבניים (קיום פסקי דין של גירושין) או לחילופין להתיר לו לשאת אשה אחרת על פי אשתו.

תיק מס' 1-21-057946196
ניתן ביום כ"ז תשרי תשס"ו (30.10.05)
הופיעו: עו"ד גיורא בלופרב (לאשה)
עו"ד שרון ליכט - פטרון (לבעל)

פסק דין זה רלוונטי גם למדור צווי הגבלה

למדור זה ראו גם פסק דין 10

מאבקי סמכות

5. סמכותו של ביה"ד לדון בתביעת רכוש שנכרכה לתביעת גירושין, כאשר הצד השני הגיש לפני כן תביעה לביהמ"ש בנוגע לרכוש אולם לא נהג לפי הפרוצדורה המקובלת.

בית הדין הרבני האזורי נתניה:
הרב **יעקב זמיר** - אב"ד
הרב **שלמה שפירא** - דיי
הרב **אברהם שינדלר** - דיין

העובדות:

בני הזוג נישאו לפני שש שנים ולהם בן אחד. הבעל תבע גירושין וכרך בתביעתו את נושא המזונות, המשמורת והרכוש. לטענתו, סיבת הגירושין היא יחסה המחפיר של אשתו כלפיו. האשה הסכימה לגירושין, אולם טענה שדוקא התנהגותו של הבעל היא זו שהביאה לערעור היחסים, בין היתר הימנעותו מסיוע בטיפול ההפריה המשותפים שנדרשו לעבור. יחד עם הסכמתה זו היא הגישה תביעה לתשלום מזונות עד לגירושין ולקבלת הכתובה. לטענתה, סמכות הדיון בנושא הרכוש מסורה לביהמ"ש למשפחה, זאת משום שבעבר כבר נידונו בו שתי תביעות שלה הנוגעות לרכוש, תביעות שהוגשו לפני המועד בו הגיש הבעל את תביעתו לביה"ד.

הבעל טוען כי הוא פטור מתשלום הכתובה משתי סיבות: א. הסכום נכתב רק למזל ולא היתה לו כוונה להתחייב בו; ב. האשה מורדת מתשמיש, אך אם הבעל יחוייב בסכום הגבוה שנקוב בכתובה הוא לא יוכל להתגרש ומצב זה יימשך לנצח.

נפסק:

עיקר דיונו של ביה"ד הוא בשאלת הסמכות לדיון ברכוש. ביה"ד קובע כי הוא בעל הסמכות וזאת משום שמתקיימים שלושת מבחני הכריכה: תביעת הגירושין היא כנה, הכריכה כנה והכריכה נעשתה כדין. בפני ביה"ד לא

הועלו טענות כנגד שלושה מבחנים אלה. עם זאת, האשה טוענת כי הסמכות מסורה לביהמ"ש בשל תביעותיה הקודמות. ביה"ד מציין כי התביעה הראשונה מבין השתיים נמחקה בהסכמת שני בני הזוג, "ומשכך ברור שהתביעה שנמחקה מאינת עם המחקה את סמכות ביהמ"ש לדון בנושא". התביעה השנייה הוגשה שבעה ימים קודם למועד בו הבעל הגיש את תביעתו לביה"ד ובה ניתנה החלטה לצו מניעה זמני לטובת האשה. ביה"ד קובע כי החלטה כזו "לא נותנת בהכרח סמכות לביהמ"ש, שהרי החלטה זו ניתנה במעמד צד אחד ולא נקבע בה דבר בענין סמכות לביהמ"ש". ביה"ד מסתמך על בג"ץ (8497/00 פייג-פלמן נ' פלמן) כשהוא קובע שההכרעה בשאלת הסמכות אינה נקבעת בזמן הגשת התביעה, אלא רק כאשר אחת הערכאות המקבילות נתנה החלטה מנומקת בענין סמכותה.

יתר על כן, נכון הוא שהגשת התביעה לביהמ"ש קדמה בשבוע להגשת התביעה לביה"ד, אולם ישנם סימני שאלה בולטים לגבי הדרך בה נשלחה התביעה אל הבעל. התביעה נשלחה רק 12 יום לאחר הגשתה לביהמ"ש, ואף אז לא נשלחה ישירות לבעל אלא לבית אמו דוקא. מתעורר על כן חשד כי התביעה לביהמ"ש הוגשה בחשאי רק כדי להקנות לו סמכות, באם יגיש הבעל את תביעתו לביה"ד. ביה"ד מציין כי המצאת התביעה לא נעשתה לפי הנדרש בתקנה 10 של תקנות סד"א, וכי נימוקיה של האשה לכך אינם מתקבלים על הדעת ומלמדים על חוסר כנות (וביה"ד מסביר, מדוע הוא עצמו - וכן המתדיינים בו - איננו נוהג לפי התקנות הללו ומה ההבדל בינו לבין התנהלות האשה).

אמירת הבעל שבאם יצטרך לשלם את הכתובה לא יתגרש איננה גורעת מכנות תביעתו לגירושין. אין ספק כי רוב הזוגות הנישאים אינם מודעים למשמעות ההתחייבות בכתובה, ולכן רבים כותבים סכומים שאינם סבירים. טענות הבעל בנוגע לפטור מתשלום הכתובה צריכות ברור נפרד, אולם הן אינן גורעות מכנות התביעה. מנהג נפוץ הוא שהאשה מוחלת על כתובתה בעת הגירושין, בפרט כאשר מקבלת מחצית מהרכוש, אך גם ללא הנחה זו בהחלט יתכן שאדם מעוניין לגרש את אשתו ונמנע מכך בשל גובה הכתובה. לכן יש לסכם כי התביעה כנה והכריכה כנה, וכי הבעל נהג לפי הפרוצדורה המקובלת (בעוד שהאשה לא נהגה כך), ולכן הסמכות מסורה לביה"ד.

בשלב זה עובר ביה"ד לדון בתביעת המזונות הזמניים של האשה. מדובר במקרה בו הבעל משתכר 5,600 ש"ח והאשה משתכרת 3,000 ש"ח. היא תובעת ממנו 2,000 ש"ח. אולם, היא עצמה מודה שהוא כבר חוייב במזונות הילד בסך 1,500 ש"ח, וממילא שהכנסתו הפנויה היא 4,100 ש"ח. לפיכך ניתן לחייבו לכל היותר ב-550 ש"ח, דבר שישווה את הכנסתם, משום שבמזונות עולה עמו, אך לא מקבלת יותר ממנו. ברור שלא ניתן לדרוש ממנו במקרה זה להשכיר את עצמו לצורך הגדלת מזונות אשתו. אולם, ביה"ד קובע כי אף בסכום זה לא ניתן לחייבו, וזאת משום שהוא משלם מכספו משכנתא על דירה ששכר הדירה שלה משולם ישירות לאשה. משכך הם פני הדברים, הרי שעולה שהכנסות האשה גבוהות בהרבה מהכנסתו הפנויה של הבעל וודאי שאין לחייבו כלל במזונות נוספים.

על כן קובע ביה"ד: לאור הסכמת בני הזוג יש לקבל את תביעת הבעל לגירושין ועל בני הזוג להתגרש; אין מקום לדון במזונות; הסמכות לדיון ברכוש נתונה לביה"ד והוא זה שידון בחלוקתו ובחייבו הבעל בכתובה.

תיק מס': 4652

ניתן ביום י"ג תמוז תשס"ה (20.7.05)
הופיעו: עו"ד דוד פולק (לאשה)
עו"ד יורם ירקוני (לבעל)

6. תביעת אשה למדור כחלק מתביעת שלום בית, כאשר מונחת בפני ביהמ"ש תביעה לפירוק שיתוף.

בית הדין הרבני הגדול:

הרב שלמה דיכובסקי – אב"ד, יו"ר
הרב יוסף נדב – דיין
הרב זלמן נ. גולדברג – דיין

העובדות:

ביה"ד דחה תביעת גירושין של הבעל ומנגד קיבל את בקשת שלום הבית של האשה. הבעל, אשר עזב את אשתו ושלשת ילדיו, הגיש תביעה לפירוק שיתוף בביהמ"ש. האשה הגישה תביעה למזונות בביהמ"ש ובמקביל הטיל ביה"ד עיקול על הדירה בגין תביעתה לשלום בית.

נפסק:

הרב שלמה דיכובסקי
יש לי בעיה בתיק זה, הן מבחינה ערכית והן מבחינה משפטית.

מבחינה ערכית: המשיבה הגיעה לארץ כאינה יהודיה, מתנדבת לסייע לעם ישראל. כאן הכירה את המערער, התגיירה וקשרה את גורלה עמו, בבחינת: "עמך עמי, ואלוקיך אלוקי". היא ילדה לו 3 ילדים.

המשיבה לא חטאה כנגד המערער. הוא זנח אותה, בתיתו עיניו בנשים אחרות. כיום המשיבה בודדה בארץ, יחד עם ילדיה, ללא קרוב וללא גואל. המערער מבקש להתגרש ממנה-תביעתו לגירושין נדחתה ע"י ביה"ד, ומאידך בקשתה לשלום בית התקבלה. המערער נקט בפרקטיקה המשפטית הידועה של הגשת תביעה לפירוק שיתוף לביהמ"ש-תביעה שכמעט, ולא ניתן להתגונן בפניה. המשמעות המעשית היא: השלכת המשיבה וילדיה החוצה. האם כך נוהגים עם גיורת, שבאה מעם זר, וקשרה את חייה בעם ישראל?

אמנם, במצות סעיף 40 לחוק המקרקעין, וע"פ פקודת ביהמ"ש הציע המערער חלופות שונות, עבור דיור למשיבה וילדיה. אולם, בכל חלופות אלו תאלץ המשיבה לעזוב את דירת המגורים, ולשלם כסף שאין לה עבור קורת גג ברמה שהיא מורגלת בה.

כאשר, השיקול המשפטי והשיקול הערכי, עולים בקנה אחד, אזי נחה דעתי.

אציין, כי בישיבה הקודמת (ביום כ"ב בתמוז תש"ס), הצענו לצדדים הסדר שלפיו יתגרשו, והמשיבה תמשיך להתגורר בדירה למשך 6.5 שנים נוספות. הם הסכימו עקרונית לכך, ובקשו שהות לגבש הסכם מלא. לצערינו, ב"כ המערער הודיע שהמו"מ לא עלה יפה, למרות שב"כ המשיבה בקש להמשיך במו"מ.

אני סבור, שראוי לחדש את המו"מ על בסיס ההצעה הנ"ל.

ככפוף לאמור לעיל, הערער נדחה.

הרב יוסף נדב

אינני רואה סיבה אשר תצדיק חיוב האשה בקבלת גט נגד רצונה.

אולם לאור הפירוד שבין בני הזוג ראוי שיגיעו ביניהם להסכם ויתגרשו מתוך הסכמה הדדית ביניהם.

כאמור הערער נדחה.

הרב זלמן נחמיה גולדברג

גם אני מצטרף לדעת הרבנים הדיינים לדחות את הערער על פס"ד ביה"ד שיש לתת עיקול על הדירה, אבל כל זה בתנאי שהאשה תעביר את תביעתה למזונות לביה"ד הרבני, והם יפסקו אחר שיקחו בחשבון את המגורים שהאשה גרה בבית השייך בחלקו לבעל.

ככפוף לנמוקים דלעיל, הערער נדחה.

הצדדים ינהלו מו"מ ביניהם על יסוד האמור בנמוקי ביה"ד.

תיק מס' 053362547-13-2

ניתן ביום כ' כסלו התשס"א (17.12.00)

יש לי גם בעיה משפטית. תביעת המזונות של המשיבה, הוגשה לביהמ"ש, ואילו העיקול על הדירה, הוטל ע"י ביה"ד בגין תביעה לשלום בית. אני ער למצב המשפטי, שלפיו לא ניתן לכרוך מדור בתביעת שלום בית. אולם, ניתן לפצל את תביעת המזונות לשתיים: מזונות לקיום שוטף בביהמ"ש ותביעה למדור בביה"ד.

אציין, כי הגשת תביעה למדור, לא במסגרת מזונות, אלא כחלק מן התביעה לשלום בית, אינה בלתי אפשרית. עסקתי בכך במסגרת פס"ד שפורסם בעבר (שנתון המשפט העברי ט"ז-י"ז, ע"מ 501 ואילך) והבאתי שם ציטוט מבג"ץ 254/81 נעים נגד ביה"ד האזורי ירושלים (פ"ד לו (ג) 205, עמ' 209-208), שבו נאמר: " הוילה נבנה בזמן שעדיין שרר שלום בית בין בני הזוג, והיא הייתה מיועדת לשמש מקום מגורים למשפחה. היא שייכת לבעל ולאשה יחד. בנסיבות אלה, ניתן לראות את הצו של בית הדין, אשר אסר על הבעל להפריע למגורי האשה בוילה כענין הנכלל בתחומי תביעה לשלום בית. בצו זה לא נקבע כל הסדר קבוע בדבר מדור האשה והילדים, אלא הוא נועד רק למנוע מהבעל להפריע לאשה וילדיה לגור באותה דירה. שנועדה למגורי בני המשפחה. אין לראות במתן צו כזה חריגה מתחומי סמכותו של ביה"ד לדון ולהחליט בענייני נישואין".

הובאו שם גם מקורות נוספים.

סיכומם של דברים: "שלום בית", אינו הגדרה וירטואלית - מופשטת. כאשר מפורק הבית, אין שלום ולא יכון שלום. לא ניתן לדבר גבוהה על רוממות השלום, ומאידך לפרק את הבית. על כן, הייתי נותן מעמד מיוחד לבית המגורים - מעבר לנכסי המשפחה - וראה בו את המסגרת לקיום השלום. כשם שלכל הדעות, ניתן לתבוע שלום בית בביה"ד הרבני, כחלק מ"ענייני נישואין". כך ניתן לתבוע מדור, לא כחלק ממזונות, אלא כחלק מ"ענייני נישואין" המסורים לסמכותו של ביה"ד הרבני.

אודה ולא אבוש: קשה לי להגיע לתוצאה משפטית, שתהיה מנוגדת לשיקול הערכי. חושבני שבתי דין ובתי משפט כאחד, אינם יכולים להתעלם מן ה"צדק", בבואם לעשות "משפט". אנו אומרים על הקב"ה: "מלך אוהב צדקה ומשפט", ללמד ששני הדברים קשורים זה בזה.

פיצויים

8. תביעת אשה לפיצויים - לצד תביעות כספיות נוספות - בשל הסבל שנגרם לה בעת הנישואין ובשל העובדה כי שווי הכתובה נשחק.

בית הדין הרבני האזורי חיפה:

הרב חיים הרצברג - אב"ד

הרב מרדכי אוריה - דיין

הרב יצחק שמואל גמזו-דיין

בית הדין הרבני הגדול:

הרב שלמה דיכובסקי - אב"ד, יו"ר

הרב עזרא בר שלום - דיין

הרב שלמה בן שמעון - דיין (בדין הראשון)

הרב אברהם שרמן - דיין (בדין השני)

העובדות:

בני הזוג התגרשו ב-2001 לאחר שנערך ביניהם חודשיים קודם הסכם גירושין בביה"ד הגדול, הסכם בו נכתב כי טענות בנוגע לכתובה, פנסיה ומזונות העבר יידונו בבית הדין לאחר הגט וכי דירת בני הזוג תחולק שווה בשווה ביניהם. בדיון טען הבעל כי על האשה להחזיר מזונות שקבלה שלא כדין מביטוח לאומי, אולם לא הוכיח טענתו זו; כי יש למנות כונס נכסים לחלוקת הדירה כי אין לאשה זכות לקבלת הכתובה משום שהיא רצתה להתגרש, וכי גם אם יש לה זכות, הרי שיש לתת לה את הסכום הכתוב בכתובה: שווי של 960 גרם כסף + 30,000 לירות ללא הצמדה; כי זכותו לקבל חצי מזכויות הפנסיה של האשה. האשה טענה כי הבעל לא שילם לה כלל מזונות; כי היא זכאית לקבל זכות ראשונה לרכוש את חלקו של הבעל בדירה; כי מגיעה לה הכתובה משום שהגירושין התבקשו בשל אלימות הבעל ובגידותיו; כי לבעל לא מגיעות זכויות בפנסיה שלה משום שלא עבד ולא השתתף בהוצאות הבית; כי מגיעים לה פיצויים עבור הסבל הרב שנגרם לה במשך חיי הנישואין.

הדין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), סעיף 2. אנו מטילים על המשיב את צווי ההגבלה המפורטים באותו סעיף: ס"ק: (1) (2) (3) (4) (5) (6)."

"כמו"כ, לא ניתן למשיב כל סעד לביקורי הילד, כל עוד ישמש הילד בידיו כבן ערובה.

תוקפם של צווי הגבלה אלו, יחל מהיום. אנו נחזור ונדון בעניינו של המשיב, ובבקשת המערערת להפעיל נגדו גם את סעיף 3 לחוק הנ"ל, שהוא הטלת מאסר, במועד קרוב שייקבע ע"י המזכירות. באם לא יאבה המשיב לגרש את אשתו עד למועד הנ"ל, יינתן פס"ד, ביחס לבקשה להטלת מאסר.

בשולי הדברים, עלינו להוסיף: דעת הרוב בבית הדין האיזורי, היתה שלא להפעיל כנגד המשיב צווי הגבלה, לאור בקשתו כי נושא הילד יטופל ע"י ביה"ד הרבני. בישיבתנו היום, הוברר לנו, שהמשיב החריף את עמדתו, וכיום אינו מוכן לתת גט, אלא אם כן משמורת הילד תימסר לו, עובר למתן הגט. בנסיבות אלו, נופל המצע שעליו בנה ביה"ד האיזורי בדעת הרוב, את עמדתו."

תיק מס' 002813087-64-1

ניתן ביום י' אייר התשס"א (3.5.01)

הופיעו: עו"ד רק וטר"ר שרה מרקוביץ

מ"ד לאשה" (לאשה)

טר"ר לזימי ז"ל (לבעל)

הערה: הליך נוסף שהתקיים במסגרת תיק זה פורסם כפס"ד מס' 2 בגליון מס' 1 של 'הדין והדיין'.

למרות זה ראו גם פסקי דיין 3, 4

צווי הגבלה

7. הטלת צווי הגבלה על בעל שחויב לתת גט, אולם התנה את נתינתו בתנאים שונים.

בית הדין הרבני הגדול:

הרב שלמה דיכובסקי - אב"ד, יו"ר

הרב עזרא בר שלום - דיין

הרב אברהם שרמן-דיין

העובדות:

ביה"ד הרבני הגדול קבע כי הבעל חייב לגרש את אשתו, והדיון הוחזר לביה"ד האזורי. ביה"ד האזורי סירב להטיל סנקציות על הבעל לצורך מימוש פסה"ד לחיוב בגט, בשל סירובה של האשה לתנאו של הבעל כי נושא משמורת הילד שנקבע ע"י ביהמ"ש ידון שוב על ידי ביה"ד. על החלטה זו הגישה האשה ערעור. במהלך הדיון בערעור בפני ביה"ד הגדול, החריף הבעל את תנאו ודרש כי משמורת הילד תעבור אליו עובר למתן הגט. ב"כ האשה ביקשו להטיל עליו מאסר.

נפסק:

"הצדדים וב"כ המערערת הופיעו בפנינו. הובהר לנו, כי המשיב מסרב לתת גט, למרות שחוייב בכך על ידינו. המשיב דורש לעצמו את משמורת הילד, כתנאי בל יעבור למתן הגט. וזאת, למרות שהסברנו לו וחזרנו והסברנו לו, שאין הילד יכול לשמש בן ערובה למתן גט, ובפרט לאחר שחוייב בכך.

המשיב אסר את עצמו על המערערת, בטענה כי זינתה תחתיו. נסינו של המשיב לאחוז בילד, באמצעות הגט, הוא דבר פסול, ויש להוקיע אותו בכל דרך.

אין מנוס מהפעלת צווי הגבלה כנגד המשיב. בשלב ראשון אנו מטילים עליו את צווי ההגבלה המפורטים בחוק בתי

נפסק:

ביה"ד הרבני האזורי:

א. יש לדחות את תביעת החזר המזונות, משום שהבעל לא הוכיח את טענתו ששילם מזונות ואין בידיו כל ראיה לכך.
ב. אין צורך למנות כונס נכסים לצורך מכירת הדירה שכן שני בני הזוג יפסידו מכך. לאשה זכות ראשונים לרכוש את חלקו של הבעל בדירה.

ג. יש לחייב את הבעל בכתובה, שכן נהג באלימות ובגסות, עזב את הדירה וחי עם אשה זרה. כן נקבע, כי כל זמן שלא הכריזו על האשה כמורדת מגיעה לה כתובתה. אין מקום לטענה כי האשה ויתרה על כתובתה בעת החתימה על הסכם גירושין קודם מ-1999, משום שהסכם זה לא אושר מעולם (בנקודה זו בלבד היתה דעת מיעוט של הרב אוריה שטען כי הסכם הגירושין הזה, בו אכן היתה מחילת כתובה, אושר למפרע בעת סידור הגט). לעניין סכום הכתובה נקבע, כי כיוון שהמטבע הנקובה בכתובה (לירות) נפסלה, יש לחייב בסכום הנקוב בכתובה צמוד לדולר.

ד. כיוון שהבעל לא עבד רוב שנות הנישואין וגם כשעבד לא הכניס פרנסתו לטובת המשפחה, הרי שבכך הוכיח את אי רצונו בשיתוף ולכן לא מגיע לו, גם לפי החוק (איזון משאבים), חצי מזכויות הפנסיה של האשה. גם אם היה מגיע לו חצי מזכויות הפנסיה, כטענתו, הרי שהפיצוי שמגיע לאשה בגין הסבל שסבלה בשנות הנישואין, עולה בהרבה על הזכויות שמגיעות לו לטענתו.

ביה"ד הרבני הגדול (דיון ראשון):

הבעל ערער על הפסיקה בכל הנקודות המופיעות בתביעתו. ביה"ד קבע: א. יש לדחות את הערעור בנוגע לתביעת החזר המזונות.

ב. ישנה כבר הסכמה כי לאשה תהיה זכות לרכוש את חלקו של הבעל בדירה לאחר הערכת שמאי. ביה"ד האזורי יבדוק האם הערכת השמאי מספקת או שיש צורך בהערכה מחודשת.

ג. הכתובה - בית הדין האיזורי נוהג להצמיד את הכתובה לדולר, כאשר המטבע המקורית שנכתבה בכתובה אינה קיימת. בית דינו אינו סבור כך, והתייחסו לזה במסגרת פסקי דין שונים שניתנו. יחד עם זאת, קיים מנגנון של פיצויים, שנהוג לפסוק כאשר אין האשה אשמה בגרושין, וכאשר מצבה הכלכלי מצדיק זאת. כבוד בית הדין האיזורי שמכיר את הצדדים יקבע אם אכן יש מקום לפסיקת פיצוי מתאים, ואת שיעורו של הפיצוי.

ד. זכויות פנסיה

המשיבה טוענת שאין לה פנסיה. ואין לה זכויות עתידיות. את כל מאמציה השקיעה בחיי יום יום, לאחר שהמערער התכחש לכל חיוביו ונמנע מלפרנס את המשפחה. יש לציין שבנסיבות כאלו, לא ניתן יד ל"עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס". בכל מקרה, היות ולטענת המשיבה, אין לה זכויות עתידיות, אין מקום לערער.

לסיכום התיק יוחזר לבית הדין האיזורי, על מנת שיקבעו את עמדתם בנושא הכתובה, ובנושא דירת המגורים. יתר סעיפי הערעור נדחים.

ביה"ד הרבני הגדול (דיון שני):

הצדדים חזרו אלינו בערעור נוסף על פסק דינו של ביה"ד האזורי מיום כ"ז אלול תשס"ג. באותו פסק דין, קבע בית הדין האזורי כי המשיבה זכאית לפיצוי נאות, וכי הפיצוי הנאות יעניק לה זכות מגורים בחלקו של המערער לכל ימי חייה. יצוין, כי ערכה של הדירה הוא 70,000 דולר, ומדובר בזכות מגורים בחלקו של המערער השווה 35,000 דולר.

הצדדים התגרשו. בית הדין האזורי הותיר את הדיון בנושא הכתובה לאחר הגט. מדובר בכתובה שהסכום הנקוב בה הוא בלירות, וכיום ערכה אפסי. בית הדין האזורי היה בדיעה, כי יש להצמיד את הכתובה לדולר, ועל כן ערכה כיום 30,000 דולר. בית דינו בפסק דין מיום ל' שבט תשס"ג, לא הסכים להצמדה לדולר, אולם קבע כי בית הדין האזורי שמכיר היטב את הצדדים, יקבע אם יש מקום לפסיקת פיצוי מתאים ואת שיעורו של הפיצוי. ואכן, קבע בית הדין האזורי כי שיעור הפיצוי יגיע לשמוש בחלקו של המערער בדירה.

נראה לנו, שכבוד ביה"ד האזורי, שקל את הדברים היטב והגיע למסקנה מוצדקת. לכל הדעות, זכאית המשיבה לכתובה. גם בא כוח המערער אמר זאת בפרוטוקול ביה"ד האזורי מיום י"ח אלול תשס"ג. כאשר זכות הכתובה אינה שנויה במחלוקת, וסכום הכתובה אפסי, חייב בית הדין להשלים את החסר באמצעות מנגנון הפיצוי. מדובר בפיצוי לא גדול, לאור המצב העגום שמתואר בפסקי הדין של בית הדין האזורי. בית הדין הגדול אינו עוסק בבחינת העובדות, ובכך אנו סומכים על בית הדין האזורי. אין לנו ספק, שאכן חיי הצדדים לא היו סוגים בשונים, אלא בקוצים. וזאת מבלי להיכנס לשאלות עובדתיות. בנסיבות הקיימות כאשר המשיבה גידלה את הילדים בעצמה, ונשאה על כתפיה את

עול הבית במשך שנים. אין כל הפרזה בפסיקת הפיצוי הנ"ל. לסיכום, הערעור נדחה.

באזורי: תיק מס' 1-64-051526614

ניתן ביום כ"ב תמוז תשס"ב (2.7.02)

בגדול (דיון ראשון): תיק מס' 2-21-050286004

ניתן ביום ל' שבט תשס"ג (2.2.03)

בגדול (דיון שני) תיק מס' 3-21-050286004

ניתן ביום י"ט שבט תשס"ד (11.2.04)

הופיעו: טו"ר לאה צינגלאוב (לאשה)

עו"ד בצלאל הוכמן (לגבר)

9. מתן פיצוי לאשה על כך שבעלה עזב אותה וחי עם אשה אחרת במסגרת חישוב מחדש של שווי הכתובה.

בית הדין הרבני האזורי חיפה:

הרב שלוש - אב"ד

הרב הרצברג - חב"ד

הרב אקסלרוד - חב"ד

בית הדין הרבני הגדול:

הרב מרדכי אליהו - אב"ד

הרב משה טופיק - חב"ד

הרב שלמה בן שמעון - חב"ד

העובדות:

הבעל עזב את אשת נעוריו וחי עם אישה אחרת ויש לו ממנה שלושה ילדים. הבעל רוצה בגירושין והאישה הסכימה לכך בתנאי שתקבל את כתובתה בערך ריאלי וכן פיצוי. סך הכתובה עמד על סכום 1,126,000 לירות. ביה"ד האזורי חישב את שווי הכתובה כשהוא צמוד לדולר, תוך שהוא מסתמך על פסק דין שהוא עצמו נתן בעבר הקרוב ובו הוצע בסיס הלכתי להצמדה כזו.

נפסק:

ביה"ד הרבני האזורי:

כאמור בעובדות המקרה, ביה"ד מביא פס"ד אחר, בו שיערך כתובה בעלת ערך של מליון שקלים ישנים לשווי של 15,701 דולר (תיק שמ"ח/4343):

ביה"ד מתייחס שם תחילה להתחייבות הבעל בכתובה לשלם מאתים זקוקים כסף צרוף, ובדוק את שוויה במונחים דולריים. בשלב השני, הוא מברר אם יש מקום לחייב לשלם את מליון השקלים הישנים כשהם צמודים או לא. ביה"ד מציין שהיות והבעל התחייב בכתובה בשקלים ישנים ונפסלה המטבע, הרי שלדעת המחבר (חו"מ סימן ע"ד), הבעל חייב לתת לה מהמטבע החדשה,

לפי השווי שהתחייב על המטבע הישנה, שהרי המטבע הישנה לא יוצאת בשום מדינה. כך גם לפי פסיקת הרמ"א, לפיו הכוונה היתה לשלם את מליון השקלים במטבע חדשה, לפי ערכם בשעת ההתחייבות במטבע הישנה. החת"ם סופר גרס כי המטבע בזמן הש"ס, היה לה ערך עצמי (של המתכת ממנה היא עשויה). אבל בתקופתנו, אין למטבעות ערך עצמי כלשהו, אלא ערכם הוא רק בכך שהמלכות מתחייבת לשלם עבור צורת המטבע, וברגע שהמטבע נפסלת ואין לה מעמד חוקי, הרי כנסדקה המטבע, ובודאי חייב לשלם במטבע חדשה, לפי ערכה של המטבע הישנה. בי"ד ממשיך וסוקר פוסקי הלכה. הוא מציין כי לדעת החזון איש, ערוך השולחן והנתיבות, אם המטבע אינו נפסל אלא ערכו הופחת, הרי כהזולה המטבע ומשלם לה באותה המטבע. גם אם נאמר שהשקלים הישנים אינם כ'נפסלה המטבע', הרי שבתקופתנו, בה המטבע הולך ופוחת כל הזמן, הרי שהוא נחשב כדרכו להזיל, ודאי שכל מי שסוחר או מלווה כוונתו להצמיד את המטבע לגורם יותר חזק, דהיינו הדולר או ליוקר המחיה. אמנם יש מקום לומר שהצמדה צריכה להיות לפי יוקר המחיה. אולם, מכיון שאם נצמיד את מליון השקלים הישנים לדולר תתקבל תוצאה קרובה יותר לשווי של מאתיים זקוקים מאשר אם נצמידים למדד, הרי שיש לחייב את הבעל במליון שקלים ישנים הצמודים לדולר.

במקרה דנן קבע ביה"ד:

"לאור האמור בנימוקים ולאור זה שהבעל זנח את אשתו ודרש כל הזמן גירושין ועקב כך האישה הסכימה להתגרש ולשלם לה כתובתה:

א. על הבעל לשלם לאישה את סכום כתובתה בסך 55,000 דולר לפי ערך התחייבותו בכתובה, מאחר והמטבע הוחלף ועליו... להמציא לבי"ד העתק מאופן התשלום תוך 3 חודשים, שאם לא כן, ביה"ד יחליט על חיוב הבעל במזונות אשתו מדין מעוכבת להינשא.

ב. על הצדדים לקבוע תאריך לסידור גט תוך 3 חודשים ואם יגיעו להסדר תשלום הכתובה, יקבע מועד מוקדם יותר."

ביה"ד הרבני הגדול (דיון ראשון):

הבעל ערער לביה"ד הגדול על כך שחויב לשלם לאשתו את כתובתה עוד לפני מתן הגט, על עצם החיוב לשלם לה כתובה (בערעור העלה לראשונה טענה כי היא

מחללת שבת) וכן על שיערוך הכתובה שרשום בה מליון לירות הוצמד לסכום של 55,000 אלף דולר. הדעות נחלקו בביה"ד.

הרב מרדכי אליהו:

בעיקרון היה צריך לקבל את הערעור אודות חישוב הסכום של 55,000 דולר, אולם יש שתי נקודות עקרוניות במקרה זה: 1. "הכתובה כתובה בנוסח של מאתים זקוקים ועוד מאתים זוז, ולמעשה החישוב של מאתים זקוקים שנוי במחלוקת. ודעתו כדעת החזון איש ואגרות משה, והוא כחמישים וחמש קילו כסף נקי ואע"פ שבסוף כתוב 'זוה עולה למליון לירות וכו'', אין זה משנה ואפשר לחשב בכסף צרוף". 2. "בי"ד האזורי פעמים מספר תוך כדי מו"מ דיבר על פיצוי שהבעל יתן לאשה, בכל אופן הבעל הסכים בהסכם למה שיפסקו בי"ד, ופסקו לשלם סך של 55 אלף דולר, וכיום הוא חוזר בו ודורש לחשב את סכום הכתובה כפי שהיא כתובה בלירות ולא להצמיד.

נראה לע"ד מאחר והוא חייב לגרש, אינו יכול לחזור בו ועליו לשלם מה שהסכים מדין הסכם. לפיכך, הערעור נדחה."

הרב משה טופיק:

על אף שניתנה החלטה על הצמדת סכום הכתובה, הואיל וביה"ד האזורי חזר עליה בפס"ד נשוא הערעור וכן הורה על הבעל עתה לשלמה והבעל מערער עתה על ההצמדה, לכן מחויב בי"ד הגדול להחליט בעניינה. נראה כי אין להצמיד את הכתובה. הואיל והסכום שנכתב בה הוא 126 ש"ח, שזה בערכים של היום קצת פחות מסכום כתובה מינימלית, יש לחייב את הבעל בסכום המינימום של 200 זוז. אם הבעל כבר שילם לה יותר מסכום זה, עליה להחזיר לו את העודף.

הרב שלמה בן שמעון:

"מאחר ויש לי ספקות בדבר הסכום שביה"ד האזורי פסק, אם הוא משמעותי רק סכום הכתובה או שכללו בתוכו גם פיצוי לאשה, שכאמור בפרוטוקול הבעל הסכים למתן הפיצוי". לפיכך יש להשיב את התיק לבי"ד האזורי כדי שישמע שוב את בני הזוג ויפסוק בהתאם.

הוחלט ברוב דעות: להחזיר את התיק לביה"ד האזורי כדי שיזמין את הצדדים, ישמע טענותיהם ויפסוק בהתאם.

ביה"ד הרבני הגדול (דיון שני):
לאחר פסה"ד הראשון של ביה"ד הגדול, ובעקבות דברי הרב בן שמעון, נתן ביה"ד האזורי הבהרה לפיה החיוב בסך 55,000 דולר הינו חיוב הכולל: כתובה, תוספת כתובה ופיצוי עבור האישה שבעלה עזבה והלך לאישה זרה. לטענתו אין צורך להזמין את בני הזוג לבירור נוסף.

לאור זאת, דחה ביה"ד הגדול את הערעור וקבע כי אין הוא מתערב בהחלטת ביה"ד האזורי הכוללת גם פיצוי, דבר הנתון בד"כ לשיקולו של ביה"ד.

באזורי: תיק מס' ש"ן/7215

ניתן ביום י"ט חשוון תשנ"ב (27.10.91)

בגדול: תיק מס' נג/595

ניתן ביום ט' בחשוון תשנ"ג

(24.10.93) (דיון ראשון)

כ' בשבט תשנ"ד (1.2.04) (דיון שני).

הופיעו: עו"ד י. גזיאל (לבעל)

10. פיצוי בעל ב - 60 אלף ש"ח, מלבד פטור מתשלום הכתובה, בגין הסכמתו לתת גט במקרה בו אין חובה עליו לגרש.

בית הדין הרבני האזורי תל-אביב:

הרב **אברהם שינפלד** - אב"ד

הרב **עמרם אבוגלו** - דיין

הרב **אברהם ריגר** - דיין

בית הדין הרבני הגדול:

הרב **שלמה בן שמעון** - דיין, יו"ר

הרב **אברהם שרמן** - דיין

הרב **חגי איזירר** - דיין

העובדות:

בני הזוג נישאו בשנת 1984 ולהם שני ילדים. חיי הנישואין של בני הזוג היו בעייתיים כמעט מן ההתחלה ורצופים בתלונות על אלימות מילולית ושתלטנות וכן נטענה ע"י האשה אלימות פיסית. הבעל, שנפגע בתאונה, הוכר כנכה ושהה מרבית הזמן בבית, כאשר האשה מפרנסת בעבודתה את המשפחה. בשנת 1996 הגיעה מערכת היחסים לכלל משבר, האשה פנתה לביהמ"ש לענייני משפחה בתביעה לצו הרחקה על פי החוק למניעת אלימות במשפחה וכן הוגשו תביעות למזונות ומשמורת ותביעות רכושיות שונות. בעקבות המלצה של הועדה לילדים בסיכון עזבה האשה את הבית עם

ילדיה, אולם סביב משמורת הילדים נוצרו תסבוכות שונות שהובאו להכרעת בית המשפט למשפחה (תמ"ש (ת"א) 6680/02).

פעמיים תבעה האשה גירושין, אולם ביה"ד לא מצא מקום לחייב את הבעל בגט. בפעם השניה קבע ביה"ד כי הבעל יתן גט, אולם אח"כ יתקיים דיון בזכותו לקבלת פיצוי. מכאן הדיון שלפנינו.

נפסק:

ביה"ד הרבני האזורי:

בין בני הזוג התקיימו הליכים ממושכים בתביעת האשה לגירושין ובתביעת הבעל לשלום בית.

ביום ז' אדר תש"ס נדחתה תביעת האשה לחייב את הבעל בגירושין.

על פסק הדין לא הוגש ערעור. לאחר כשנתיים הגישה האשה באמצעות ב"כ תביעה חדשה, בה הוא חוזר על הטענות הקודמות כדי להביא לחיוב הבעל בגירושין.

האירועים הם כדלהלן:

1. דירת בני הזוג נמכרה ע"י הבנק בהליך של כינוס נכסים.
2. הבעל חוייב בתשלום דמי שכירות על השימוש בחלקה של האשה למפרע מ-9/97 עד ל-12/00 וכל חלקו של הבעל בתמורת הדירה נלקח למימוש פס"ד זה.
3. הצדדים בפירוד חמש שנים תמימות.

התקיימו עוד כמה דיונים, ולבסוף ביום כ"ז אדר ב' תשס"ג הביא ביה"ד את בני הזוג להסכמה כדלהלן:

- א. בני הזוג יתגרשו בגט פיטורין לאלתר.
- ב. לאחר סידור הגט יחליט ביה"ד על סמך החומר שבתיק, האם מגיע לבעל תמורה או פיצוי תמורת הגט וכמה.
- ג. הבעל זכאי להגיש תביעות כספיות כנגד האשה על נזקים, ועגמת נפש והוצאות ושאר תביעות כספיות נגד האשה, במשך שנה לאחר סידור הגט, וביה"ד יפסוק בתביעות הבעל.
- ד. עם סידור הגט האשה מוותרת על כתובתה.

הצדדים קבלו בקניין המועיל על הסכמה זו, והגט סודר ביום ד' ניסן תשס"ג. עתה תובע הבעל שתינתן החלטה בהתאם להסכמה הנ"ל.

לאחר העיון בתיקי הצדדים ולאחר שבחנו היטב את צדדי ההלכה ושקלנו גם את המצב המשפטי של הצדדים עובר לסידור הגט, אנו פוסקים:

א. לבעל מגיע פיצוי תמורת הסכמתו להתגרש לאלתר בניגוד לעמדתו אותה הביע במהלך השנים.

ב. מחייבים את האשה לשלם לבעל סך ששים אלף (60,000) ש"ח. הסכום צמוד למדד המחירים לצרכן מהיום ועד התשלום בפועל.

כמו כן על האשה לבטל לאלתר את התביעה שהגישה כנגד הבעל בטענה שהוציא ארבעים אלף (40,000) ש"ח מחשבון בנק מעוקל. במידה וכבר ניתן פסק דין בתביעה זו, והיא כבר גבתה כסף על חשבון תביעה זו, עליה להחזיר לבעל כל סכום שגבתה לפי פסה"ד ולבטל כל הליכי גביה.

ביה"ד הרבני הגדול:

לאחר עיון בתיקי ביה"ד האזורי עולה כי ביה"ד האזורי פסק את הפיצויים לפי ההסכמה שניתנה עובר לגט לפסוק לפי החומר שבתיק. לא קיים דיון בעניין הפיצוי. זו היתה זכות התובע וזכות ביה"ד כיון שכך היתה הסכמת הצדדים שקבלו בקניין לפני הגט.

ההסכמה והקניין היו בעיקר על פיצוי בשל זכותו של הבעל לקיום הנישואין והיותו מציודו לתת גט. ביה"ד האזורי קבע בפסקי הדין שלו שאין לחייב את הבעל בגירושין. ביה"ד במקביל לא חייב את האשה בשלום בית למרות שהבעל תבע זאת בעקשנות.

מבחינה משפטית הלכתית היתה לבעל זכות להמשיך להיות נשוי. הבעל הסכים לותר על זכות זו תמורת זכות לתבוע פיצוי. על כך סוכם שהדיון על הפיצוי יהיה לאחר הגט והבסיס ההלכתי לתביעת פיצוי אחר הגט הושתת על קנין שנעשה לפני מתן הגט. לאור הנ"ל איננו מבינים את תלונת ב"כ האשה בשעה שזו היתה הסכמתה.

הטענה שהאשה ויתרה על כתובתה ולא יתכן שתלקה פעמיים ולא על דעת כן ויתרה היא טענה שיש להשיב עליה. התשובה כי ביה"ד האזורי כותב כי הוא שקל את כל הצדדים ההלכתיים והמשפטיים ואולי קיצר בדבריו. האשה

היא זו שתבעה כל הזמן גרושין בניגוד לעמדת הבעל שרצה בשלום בית.

כל הטענות וההוכחות של האשה על אופיו והתנהגותו של הבעל נלקטו ע"י ביה"ד האזורי אבל לא היה בהן כדי לחייב אותו בגט ומשום כך ייתכן בהחלט שלא היה מקום לחייב אותו בתוספת הכתובה. לכן אין היתור של האשה על תוספת הכתובה בבחינת ויתור כלל. המחילה על הכתובה היא גם בסיס ראשוני להסכמת הבעל לגירושין. הסכום הגדול של שני מליון ושש מאות אלף שקלים הוא תוספת כתובה ועיקר הכתובה ללא התוספת ערכו שוה ל-120 גרם כסף טהור שהוא כ-25 דולר.

ביה"ד האזורי הוא היודע את היכולת של האשה לעמוד בתשלום של ששים אלף ש"ח ולא לנו להכנס בענין זה.

על הצדדים לדעת כי כאשר מתחייבים התחייבות ע"מ לזכות בגט יש להתחייבות זו משמעות ואין להתנער ממנה לאחר שהגט המיוחל כבר נחתל העבר.

לאור הנ"ל נדחה הערעור. אין צו להוצאות.

באזורי: תיק מס' 011588860-21-2
ניתן ביום א' סיון תשס"ג (1.6.03)

בגדול: תיק מס' 011588860-21-1
ניתן ביום כ"ה אדר א' תשס"ה (6.3.05)
הופיעו: עו"ד רמי רובין (לאשה)

הערה: האשה הגישה עתירה לבג"צ כנגד בית הדין הגדול, כנגד בית הדין האזורי וכנגד הבעל (בג"ץ 2609/05). בצו הביניים קבע ביהמ"ש כי יעוכב ביצועו של פסה"ד שניתן בביה"ד האזורי וכי על בני הזוג לנסות ולהסדיר ביניהם את העניין מחוץ לכתלי ביה"ד.

פסק דין זה רלוונטי גם למדור עילות גירושין